

What Does It Mean To Be Part Of A Nation? Thoughts From Rav Kook and The Lubavitcher Rebbe

1) Rabbi Jonathan Sacks, *A Letter in the Scroll*, pg 174

Judaism led ordinary people to live extraordinary lives. I profoundly believe that there is nothing special about Jews. The difference, as Menachem Kellner has aptly put it, lies not in the hardware but the software, not in what Jews are but in what they are called to be.

2) ספר האמונות והדעות מאמר ג

ועוד כי אומתנו איננה אומה כי אם בתורתיה, וכיון שאמר הבורא שהאומה תעמוד כל עמידת השמים והארץ, מן ההכרח שתעמד תורתיה כל ימי השמים והארץ

3) תנא דבי אליהו רבה (איש שלום) פרק טו

אמר לי, רבי שני דברים יש לי בלבבי, ואני אוהבן אהבה גדולה, תורה וישראל, אבל איני יודע אי זה מהן קודם, אמרתי לו, דרכן של בני אדם שאומרים, תורה קדומה לכל, שנאמר ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח' כ"ב), אבל הייתי אומר, ישראל קדושים [קודמין], שנאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתו (ירמיה ב' ג')...

4) בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה א

ד בראשית ברא אלהים, ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יש מהן שנבראו, ויש מהן שעלו במחשבה להבראות... ר' הונא ור' ירמיה בשם רבי שמואל בר ר' יצחק אמרו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר

5) אורות ישראל ד:ט

ט. האבות משפיעים הם את הצד הטבעי שבכנס"י, ומשה רבנו את הצד הלמודי. והם ממוזגים זה בזה ומשפיעים זה ע"ז. ולעיתיד לבא יתחבר לגמרי משה עם האבות, ויגלה במשיח בצורה כלולה מכל, ולמעלה ראש ינשא הצד הטבעי שבכנס"י. "מחשבתם של ישראל קודמת לכל", ויתראה לעין כל שהוא שורש כל התורה כולה, וכפי תגבורת הצד הטבעי שבאומה יתגדל העונג של חייה, והקדושה תהי' מדושנת נחת ועונג לאין קץ ותכלית, מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. והתענוגים כמה רוממים הם, כמה נעימים הם, כמה מפוארים הם, כמה עדינים הם, מבשמי עדניהם אנו מריחים קצת קליטת ריח טוב ריח גן עדן, ואנו מתעדנים ומתמלאים גודל קודש, שפעת קודש, רוח הקודש, ניצוצות של אורו של משיח נכנסים בנשמתנו, והריחו ביראת אלהים, ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח, ושפט בצדק דלים והוכיח כמישור לענוי ארץ, והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע, ואין רשע, כי הרשעות תמחה, ועמך כולם צדיקים. ומי שריח טהרה מקליטת ריח גן עדן של משיח בו אינו רואה חובה על שום אחד מישראל, ואהבתו לכל אחד מישראל גדולה היא לאין קץ וחקר. רואה הוא את האור הגדול שבנשמתם, את סגולת פארם ואת זיו התשובה החופף עליהם תמיד, את ברק הקודש ואת אור השכינה שאינה זזה מהם בכל עת ובכל זמן, בכל דרגה ובכל מקום, "אני ד' השוכן אתם בתוך טומאותם", ובין כך ובין כך בנים אתם לד' אלהיכם. אשריך ישראל

6) אורות התורה א:ב

תורה שבעל פה מנחת בעצם אפייה של האמה, שמצאה את ברכתה על ידי הגלוי השמימי של תורה שבכתב. בהתגלותה נמוכה היא תורה שבעל פה מתורה שבכתב. כי הרי הגורם הראשי למצא את נתיבתה היא התורה שבכתב, היחש העליון של האמה עם האלהות העליונה, עם המגמה של המגמות, עם הנצח וההוד שבעולמים ומלמעלה של כל פלולותם. אבל בצורה הפנימית הלא התורה נתנה לישראל בשביל סגולתם הפנימית העליונה. הרי גרמה סגולה אלהית גנוזה זו להופעת תורה מן השמים עליהם, ונמצאת עליונה תורה שבעל פה בשרשה משרש תורה שבכתב, "תביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה"

7) שמונה קבצים ו:קצח

עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי, יחפש וימצא, בנר ד' נשמת אדם יחפש, ומחשבתן של ישראל, הקודמת לכל, תאיר בראשית עז מקורה על כל אותיותיה של תורה. הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, הנני פותח את קברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל, ונתתי רוחי בכם וחיייתם, לשעבר תורה נתתי בכם, לעתיד חיים אני נותן לכם. נשמת ישראל, מקורה של תורה, תמצא את עצמה, ובמצאה את עצמיותה, יתנוצצו לפנייה כל אותיותיה של תורה. בתפארת זיו החיים שלהם, ויקרא בהם שם עולם, שם חדש אשר פי ה' יקבנו. מזוהר צפיית ישועת הכלל יאיר אור הפרט, שאין בו אלא מה שבכלל, והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, כל הכתוב לחיים בירושלים

8) ליקוטי שיחות יז, פרשת קדושים שיחה #2 סעיף ט

ידועים דברי חז"ל ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" וגם לתורה, ישראל מעל לתורה. מצד שני נאמר בזהר ש"ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקודשא בריך הוא" ומכך מובן שהתורה היא מעל ישראל. על כך מוסבר: ישראל נעלים מהתורה בשרשם אבל כשהנשמות יורדות למטה נעלית התורה מישראל והתקשרות הנשמה אל הקדוש ברוך הוא היא באמצעות התורה.

9) אורות התורה ב:ו

יסוד תורה לשמה הוא הגברת פחה של פנסת ישראל, הנמצאת גנוזה בקרבנו. וכל מה שנוציא יותר אל הפעל סעיפי ידיעות והתחבת רגשות ממנה, הגנו מגדלים את פחה ומזהירים את יפעטה, נהרינו מגדלים את התורה עצמה, שהיא רוחניות החיים האמתיים של פנסת ישראל, הצפונה בנו, וקבוייה בכל התורה פלה ובכל פרט מפרטיה

10) אורות ישראל ג:ז

ז. כל מה שאדם מרבה בתורה ובמצות מתקשר הוא יותר בכנסת ישראל, ומרגיש בקרבו את נשמת הכלל כולו, בתמציתו היותר עליונה. וחש בכל מהותו את הצער של כנסת ישראל בשפלותה, ומתענג משמחת עולמים העתידה לפניה, ומתפאר בהכרה עמוקה פנימית בהוד עליונותה האלהית. ובכל עת שמחה של מועדי ששון. וחדושי הזמנים, לימים ולחדשים, הוא כולו מוקף ומלא תעצומות עוז של שמחתה ומשוש גילה. שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה, שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה. למען תינקו ושבעתם משד תנחומיה, ולמען תמצו והתענגתם מזיו כבודה.

11) אורות התורה ז:ד

מעוט מתיקות נעימת התורה בא מחסרון בטבע הישראלי של הנשמה, שצריכין לתקנה על ידי תשובה מכוונת לחסרון זה. וכיון שנותנים את הדעת לתקן את החסרון מיד חוזר האור העליון של הטבע הקדוש של הנשמה לזרחה, וחוזרת מתיקות התורה להתחיל להגלות

12) אבות א:יב

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום

13) מאירי על המשנה

אוהב את הבריות כלומר להוכיחם בנחת ולהשיבם מעון

14) רצ"ה קוק מתוך התורה הגואלת חלק ד עמוד צו

ולא הורונו חכמים: אהב את הבריות כדי לקרבם לתורה. אלא: אוהב את המקום ומתוך כך אוהב את בריותיו. אהבת הבריות היא ערך עצמי ומלבד זאת יש לקרבם אל התורה

15) ליקוטי שיחות יז, קדושים שיחה #2 סעיף ה

ואם האהבה איננה עקב מצבו הרוחני של הזולת אלא אהבה עצמית מצד הנשמה מדוע היא קשורה לענין של ומקרבן לתורה?

16) אורות ישראל ד:ד

כל מה שבא בדברי תורה שבכתב ושבע"פ, שיוכל לרפות קצת את האהבה של ישראל, אפילו ביחש לרשעים היותר מוחלטים, הם נסיונות וביוררים לאדם איך שיעלה על מדרגה עליונה של אהבת השי"ת. עד שימצא לו דרך בין הסתירות כולן, ואהבת ישראל ואהבת הבריות תשאר בלבבו חיה וקימת בלא שום גרעון ופקפוק בעולם

17) תורת מנחם תשטז:ב שיחה לי"ג תמוז

שאלו אצל הרבי – בהיותו בווינה – למה הוא מקרב אפילו יהודים כאלה שעליהם נאמר "מורידין ולא מעלין". והרבי השיב: בשולחן ערוך ישנם ד' חלקים: אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר וחושן משפט. על-פי סדר זה הרי חושן משפט הוא החלק האחרון של השולחן ערוך. בחושן משפט גופא ישנם ארבע מאות ועוד עשרים וכמה סימנים. ופרטי הדינים ד"מורידין ולא מעלין" הם בסוף חושן משפט, בסימנים האחרונים. ואם כן, למה להתחיל ללמוד בסדר הפוך, משמאל לימין? – צריכים ללמוד מימין לשמאל, כסדר אצל בני-ישראל, וכאשר ילמדו את כל הדינים של השולחן ערוך ויקיימו אותם, ויישאר רק דינים הנ"ל, אזי יתיישבו לפסוק דינים אלו.

18) תורת מנחם תשנב:א, עמוד 231

אבל מלבד זה צריכה להיות טובתם הגשמית של בני"י גם ובעיקר בגלל מעלתם של ישראל מצד עצמם, שקודמים לתורה. ולכן משתדלים בחב"ד להתעסק בטובתם של בני"י, לספק כל צרכיהם, גם צרכים גשמיים כפשוטם, לאו דוקא בתנאי שילמדו תורה, אלא מפני שמדובר אודות בני ובנות ישראל, אנשים נשים וטף, שמציאותם קדמה לכל העולם כולו, גם לתורה

19) אגרות הראי"ה, אגרת תקנה

שני דברים עיקריים ישנם שהם יחד בונים קדושת ישראל וההתקשרות האלוהית עימהם. האחד הוא סגולה, כלומר טבע הקדושה שבנשמת ישראל מירושת אבות... לא בצדקתך... רק באכותיך חשק ד'.. והייתם לי סגולה מכל העמים. והסגולה הוא כח קדוש פנימי מונח בטבע הנפש ברצון ד', כמו טבע כל דבר מהמציאות, שאי אפשר לו להשתנות כלל.. והשני הוא ענין בחירה, זה תלוי במעשה הטוב ובתלמוד תורה. החלק של הסגולה הוא הרבה, באין ערוך כלל, יותר גדול וקדוש מהחלק התלוי בבחירה.... ובעקבא דמשיחא מתגבר ביוצר כח הסגולה שהוא תוכן זוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, כלומר לא מצד הבחירה שהיא באה מצד המעשים הטובים שבבנים ומצד התשובה אלא למען שמו המתגלה ע"י זכירת חסדי אבות... על כן הם נגועים במעשים רעים רבים ובדעות רעות מאד ד' ישמרנו, מכל מקום אור-הסגולה מאיר בהם, ועל כן הם מחבבים מאד את כללות ישראל וחושקים בארץ ישראל, ובכמה דברים טובים ויקרים מהמדות שהם באים מסגולת ישראל בטבע-נפשם הם מצוינים בהם

20) רמב"ם הלכות מלכים פרק ט

על ששה דברים נצטווה אדם הראשון: על ע"ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל הדינים, אע"פ שכולן הן קבלה בידינו ממשנה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטווה, הוסיף לנה אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצוות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטווה עמרם במצות יתירות, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו

21) הגרי"ד סולובייצקי, מסורה חוברת ה' עמוד 61-60

והעיקר נר' כדעת הסוברים שיצאו מכלל ב"נ אך עדיין לא הי' להם קדושת ישראל גמורה, דענין קדושת ישראל גדרו - התחייבות במצוות, וכדמוכה מנוסחת ברכות המצוות - אשר קדשנו במצוותיו וציוונו, והיות שהאבות לא נצטוו בכל התרי"ג מצוות אלא רק בקצת מצוות נוספות על ז' המצוות של ב"נ. מסתברא לומר שהי' להם מקצת קדושת ישראל... והיות שענין קדושת ישראל תלוי הוא בהתחייבות במצוות, הי' סבור בעל המדרש שכריתת הברית עם אברהם הי' תוכנו ענין של מצוה מחודשת - נוסף על ז' מצוות ב"נ שנצטוו בה כל באי עולם

22) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג

גר שלא בדקו אחריו או שלא הודיעוהו המצות ועונשן ומל וטבל בפני ג' הדיוטות ה"ז גר, אפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר הואיל ומל וטבל יצא מכלל העכו"ם וחוששין לו עד שיתבאר צדקותו, ואפילו חזר ועבד כו"ם הרי הוא כישראל מומר שקידושו קידושין, ומצוה להחזיר אבידתו מאחר שטבל נעשה כישראל, ולפיכך קיימו שמשון ושלמה נשותיהן ואע"פ שנגלה סודן

23) רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת יבמות דף מה עמוד ב

ויפלא דמשמע שיש גירות בלי קבלת עול מצוות. וקבע הגר"מ הלוי זצ"ל דא"א לומר הכי דפשיטא שגר שנתגייר בכוונה שלא לקיים את מצוות ד' אינו גר, דהחפצא של גירות היא קבלת עול מצוות. ובע"כ מש"כ הרמב"ם כאן שגירות בלי קבלת עול מצוות מועלת ר"ל גר שלא קבל עול מצוות בפני ב"ד, אמנם בגלוי הוכיח שמקבל עליו עול מצוות התורה בשעה שהתגייר, ומשו"ה מעשה הגירות דמילה וטבילה שעשה נחשב למעשה גירות כשר, ואע"פ שחסר מעשה מיוחד דקבלת עול מצוות בפני ב"ד

24) הרב שאול ישראלי, חוות בנימין חלק ב' סימן סז

היסוד העיקרי המכריע בגירות הוא, איפוא, הכניסה לכלל ישראל, משום זה הוא שצריך שלשה שהם ב"ד, שמקבלים אותו בהסכמתו. והפעולה מצדו אינה אלא תנאים הכרחיים לביטוי ההסכמה מצדו. ונלענ"ד שבזה יוסברו דברי הרמב"ם בענין גרים שנתקבלו מבלי שבדקום היטב, ואח"כ נתגלה שנשארו במעשיהם ודעותיהם הכוזבות...

25) הרב דר. יצחק רונס, "תפיסת הגיור הציונית הדתית" צהר לט

דברי המהר"ל נובעים אם כן מן התפיסה שעם ישראל לא נעשה לעם בזכות קבלת התורה אלא שעל שום זהותם הלאומית המיוחדת כישראל עם סגולה, קירבם המקום לסיני ונתן להם את התורה. מתברר אם כן מדברי הרב ישראלי עצמו כי תפיסתו בנוגע למהות הליך הגיור, שמדובר בהליך שעיקרו המעבר הלאומי מזהות נכרית להצטרפות לישראל קשורה עמוקות לתפיסתו ההשקפתית בנוגע לזהות היהודית העצמית, ובפרט לדברי המהר"ל

26) הרב אליעזר מלמד, "גיור למי שמתכוון לחיות כמסורתי"

<https://yhb.org.il/shiurim/revivim986/>

השאלה האם בשעת הדחק, כדי למנוע נישואי יהודי עם אינו יהודי, אפשר לגייר גר שמתכוון לחיות כיהודי מסורתי, וכפי שנוהגים כיום רוב היהודים בארץ.

רבים טענו לאחרונה שאין שום דעה הלכתית כזו. אגב, גם אני חשבתי כך עד לפני כמה שנים, מפני שכך היה מפורסם, וההגנה על הרבנים המגיירים הייתה שהם באמת סברו שהגרים ישמרו מצוות. ורבים טענו נגד זה, שהרי המציאות מכחישה זאת...

אולם בשנים האחרונות, ככל שהסוגיה עלתה לסדר היום הציבורי, והתפרסמה דעתו של הרב רבינוביץ' זצ"ל בעניין גיור קטנים וגודל האתגר, וספריו של הרב חיים אמסלם שליט"א, ועוד רבים עמהם, נתתי את ליבי לעיין בספרים, ומצאתי שאכן כך היא דעת רבנים רבים מגדולי האחרונים. נזכיר את דברי מקצתם